

Datum:
2026-08-17

Diarienummer:
GSN-2026-01084

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Handläggare:
Eric Sand, Martin Larsson

Revidering av regelverk för färdtjänst

Förslag till beslut

Gatu- och samhällsmiljönämnden beslutar

1. **att** anta regler för färdtjänst och riksfärdtjänst enligt ärendets bilaga 1.

Ärendet

Förvaltningen har gjort en översyn av reglerna för färdtjänst och riksfärdtjänst och har tagit fram ett nytt förslag till regelverk. Detta föreslås vara det regelverk som Region Uppsala övertar i samband med att verksamheten övergår till regionen 2 november 2026.

De föreslagna ändringarna bedömer förvaltningen vara positiva för verksamhetens kvalitet och påverka brukarnöjdheten positivt. Flertalet ändringar är redaktionella justeringar och förtydliganden.

Förslaget har samberetts med Region Uppsala.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen. Ärendet har inga konsekvenser sett ur barn- och klimatperspektiven.

Föredragning

Förslaget till regelverk för färdtjänst och riksfärdtjänst överensstämmer i stort med nu gällande regelverk.

Föreslagna ändringar som inte är av redaktionell karaktär eller förtydliganden är:

1. 2.5 sida 10

Till: Bagage får medtas i den utsträckning som är normalt att ha med på buss, som till exempel tre matkassar eller två väskor.

Från: Bagage får medtas i den utsträckning som är normalt att ha med på buss, som till exempel två kassar/väskor.

2. 2.8 sida 11

Till: Djur som medtages ska transporteras i väska, bur, korg avsedd för ändamålet under färd. Djur ska alltid placeras i bagageutrymmet. Detta medför egen bil vilket innebär en högre kostnad för resenären och ska meddelas vid beställning av resa.

Från: Djur får tas med på resan om de sitter i bagageutrymmet, alternativt i bur eller i anpassad väska i bagageutrymmet under färd. Detta medför egen bil, vilket innebär en högre kostnad för resenären och ska meddelas vid beställning av resa.

3. 4.3 sida 15

Till: Resenär som har beslut om riksfärdtjänstresor ska beställa sin resa hos Uppsala kommun, trafikcentralen vardagar kl. 9-16. Detta ska ske senast fyra dagar innan önskad avresedag.

Från: Resenär som har beslut om riksfärdtjänstresor ska beställa sin resa hos Uppsala kommun, trafikcentralen vardagar kl. 8-16. Detta skall ske senast sju dagar innan önskad avresedag.

4. 4.7 sida 16

Till: Djur som medtages ska transporteras i väska, bur, korg avsedd för ändamålet under färd. Djur ska alltid placeras i bagageutrymmet.

Från: Djur får tas med på resan om de sitter i bagageutrymmet, alternativt i bur eller i anpassad väska i bagageutrymmet under färd. Detta medför egen bil, vilket innebär en högre kostnad för resenären och ska meddelas vid beställning av resa.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inte några ekonomiska konsekvenser

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 17 augusti 2026
- Bilaga 1, Förslag till Regler för färdtjänst och riksfärdtjänst

Stadsbyggnadsförvaltningen

Anna Axelsson
Biträdande stadsbyggnadsdirektör

Datum:
2025-06-02

Diarienummer:
GSN-

Stadsbyggnadsförvaltningen

Gatu- och samhällsmiljönämnden

Handläggare:

Åsa Ryning Blennberger, Eric Sand, Carlos Holmström

Regler för färdtjänst och riksfärdtjänst

Innehållsförteckning

Regler för färdtjänst och riksfärdtjänst	1
Innehållsförteckning.....	2
1. Tillstånd till färdtjänst	4
1.1 Inledning	4
1.2 Regler för tillståndsgivning	4
1.3 Funktionsnedsättningens varaktighet	4
1.4 Svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer	5
1.5 Barn	5
1.6 Transporter som bekostas av det allmänna.....	5
1.7 Ledsagare.....	5
1.8 Föreskrifter och villkor	6
1.9 Tillståndets tidsbegränsning	6
1.10 Individuella föreskrifter och villkor	6
1.11 Resor till annan kommun, i andra kommuner eller mellan andra kommuner	7
1.12 Utökat färdtjänstillstånd	7
1.13 Annan kommun-biljetter.....	7
1.14 Anslutningsresor	7
1.15 Avgifter.....	8
1.16 Reducering av färdtjänstavgift.....	8
1.17 Återkallelse av tillstånd m.m.	8
2. Transportregler för färdtjänst	9
2.1 Allmänna villkor.....	9
2.2 Avgifter.....	9
2.3 Trafikutbud	9
2.4 Beställningsregler	9
2.5 Färdtjänstens servicenivå.....	10
2.6 Ledsagare.....	10
2.7 Medresenär	10
2.8 Övriga bestämmelser	11
3. Tillstånd till riksfärdtjänst	11
3.1 Inledning	11
3.2 Regler för tillståndsgivning	11
3.3 Funktionsnedsättningens varaktighet	12
3.4 Tillstånd till riksfärdtjänst	12
3.5 Barn	12
3.6 Antal resor	12

3.7 Ledsagare.....	12
3.8 Medresenär	13
3.9 Färdsätt	13
3.10 Avgifter.....	14
4. Transportregler för riksfärdtjänst.....	14
4.1 Verkställighet av riksfärdtjänstbeslut	14
4.2 Allmänna villkor.....	14
4.3 Beställning av resa.....	14
4.4 Avbeställning av resa.....	15
4.5 Riksfärdtjänstens servicenivå	15
4.6 Medresenär	15
4.7 Husdjur/ledarhund	15

1. Tillstånd till färdtjänst

1.1 Inledning

Färdtjänst är ett komplement till och en del av den allmänna kollektivtrafiken. Avsikten är att den allmänna kollektivtrafiken ska göras mer tillgänglig för alla och därmed ska behovet av färdtjänst minska.

Behov av färdtjänst utreds enligt lag (1997:736) om färdtjänst och den rättspraxis som utvecklats inom området. Villkoren för tillståndsgivningen är till stor del styrd av lagstiftningen. Uppsala kommuns generella regler utgör därför endast ett komplement till lagen och förtydligar vissa områden samt anger lokala förutsättningar. Syftet är att uppnå kommunal likställighet och att ge stöd i handläggningen av ansökningar.

Färdtjänst är en form av kollektivtrafik anpassad efter de funktionsnedsattas behov. All trafik inom färdtjänst samordnas vilket innebär att den färdtjänstberättigade måste acceptera att resan utförs genom samåkning med andra resenärer liksom avvikelser avseende resväg och restider.

Handläggningen regleras av lag om färdtjänst och förvaltningslagen. Personalen lyder under bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen.

1.2 Regler för tillståndsgivning

”Färdtjänst får anlitas av den som efter ansökan har fått tillstånd till det. Frågor om tillstånd prövas av kommunen där den sökande är folkbokförd, eller, om kommunens uppgifter enligt denna lag överlåtits till trafikhuvudmannen i länet, av trafikhuvudmannen (tillståndsgivaren)” (6 § lag (1997:736) om färdtjänst).

”Tillstånd till färdtjänst skall meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer. Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna” (7 § lag (1997:736) om färdtjänst).

- Ansökan om färdtjänst prövas av Gatu- och samhällsmiljönämnden i Uppsala kommun.
- Den som söker ska vara folkbokförd i Uppsala kommun för att utredning om färdtjänst ska kunna inledas.

1.3 Funktionsnedsättningens varaktighet

- Funktionsnedsättningen ska ha en varaktighet som överstiger tre månader.
- Funktionsnedsättningen och dess varaktighet ska vid första ansökan styrkas av ett läkarutlåtande eller annat likvärdigt sakkunnighetsutlåtande, till exempel ett medicinskt utlåtande.

1.4 Svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer

- Svårigheterna att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmän kollektivtrafik ska bedömas utifrån den sökandes funktionsnedsättning, samt mot bakgrund av tillgängligheten i de allmänna kommunikationerna som trafikerar den sökandes reseområde. Svårigheterna ska vid anmodan styrkas av ett läkarutlåtande eller annat likvärdigt sakkunnighetsutlåtande, till exempel ett medicinskt utlåtande.
- Om svårigheterna att resa beror på annat än sökandes funktionsnedsättning, till exempel att de allmänna kommunikationerna är dåligt utbyggda, ska färdtjänst inte beviljas.
- Om ansökan avser ett förnyande av tidigare färdtjänsttillstånd beaktas eventuella förändringar i resenärens funktionsnedsättning, i lagar och regler, rättspraxis samt i den allmänna kollektivtrafiken.

1.5 Barn

- Äldre barn, från och med den dagen barnet fyller 12 år, beviljas färdtjänst på samma grunder som vuxna.
- Yngre barn beviljas färdtjänst om de till följd av sin funktionsnedsättning har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationer och inte kan resa med allmänna kommunikationer tillsammans med en vuxen.
- Yngre barn beviljas alltid ledsagare.

1.6 Transporter som bekostas av det allmänna

- För den som beviljas färdtjänst gäller att tillståndet inte får användas för resor som bekostas av det allmänna på annat sätt.
- Exempel på övriga resor som bekostas av det allmänna är: sjukresor, resor till och från daglig verksamhet som bedrivs med stöd av LSS, skolskjuts och resor som är en del av annan verksamhet, till exempel studieresor inom skolan.
- Färdtjänst får inte användas för resor i tjänsten eftersom arbetsgivaren bör svara för dessa resor.

1.7 Ledsagare

Om den som söker tillstånd till färdtjänst behöver ledsagare under resorna, skall tillståndet gälla även ledsagaren (8 § lag (1997:736) om färdtjänst).

Utifrån nuvarande lagtext beviljas ledsagare för behov som finns under själva resan. Ledsagaren är en person som inte reser av eget intresse utan endast är med för att stödja färdtjänstresenären för att denna ska kunna genomföra resan och stödet ej kan erhållas via transportören. Ledsagaren är enligt denna lag inte till för stöd efter själva resan.

För beviljande av ledsagare gäller följande i Uppsala kommun:

- Tillståndsinnehavaren har till följd av funktionsnedsättningen behov av stöd under själva resan eller i direkt anslutning till resan. Detta ska styrkas med ett medicinskt utlåtande.
- Resenär som är beviljad personlig assistans med stöd av LSS eller socialförsäkringsbalken (2010:110) beviljas alltid ledsagare när färdtjänstresa beviljas.

- Ledsagaren ska stiga på och av vid samma plats som färdtjänstresenären.
- Ledsagaren reser utan kostnad.
- Om resenärens funktionsnedsättning medför att resan inte kan genomföras med stöd av endast en ledsagare ska tillstånd till fler ledsagare ges. Detta ska styrkas med ett medicinskt utlåtande.
- Det åvilar resenären att själv ordna med ledsagare när tillstånd till sådan är beviljad.

1.8 Föreskrifter och villkor

Tillstånd till färdtjänst meddelas för viss tid eller tills vidare.

Tillstånd får i skälig omfattning förenas med föreskrifter om

1. vilket färdstätt som får användas

2. inom vilket område resor får göras, och

3. hur många resor tillståndet omfattar.

Sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndshavaren får begränsas till antalet endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns särskilda skäl, får tillståndet även i övrigt förenas med villkor (9 § lag (1997:736) om färdtjänst).

1.9 Tillståndets tidsbegränsning

- Tillstånd till färdtjänst ges normalt för viss tid. Tidsbegränsningarna är 3 månader, 6 månader, 1 år, 3 år eller 5 år. Funktionsnedsättningens varaktighet och svårighetsgrad avgör tillståndets tidsbegränsning.
- Tillstånd som gäller tills vidare kan ges till resenär som bedöms ha en omfattande och bestående funktionsnedsättning vilket alltid kommer att medföra behov av särskilt anordnade transporter på samtliga ressträckor inom kommunen oavsett utvecklingen inom den allmänna kollektivtrafiken.

1.10 Individuella föreskrifter och villkor

Färdtjänsttillståndet kan i övrigt förenas med individuella föreskrifter och villkor som anger speciella förutsättningar, till exempel:

- Behov av ensamåkning. Ska alltid styrkas med ett medicinskt utlåtande.
- Speciellt anpassat fordon såsom specialfordon och möjlighet till liggande transport.
- Särskild sittplats i fordonet.
- Extra utrymme i fordonet.
- Behov av mer tid vid på- och avstigning.
- Tillståndet gäller del av året, till exempel vintertid. Vintertid definieras som 1 oktober - 30 april.
- Tillståndet gäller mellan särskilda adresser.
- Tillstånd att göra resor till eller inom annan kommun eller mellan andra kommuner på annat sätt och till annan omfattning än de allmänna transportreglerna föreskriver.
- Tillstånd till trappklättrare kan beviljas under en period om maximalt sex månader. Det går att ansöka om förlängning av tillstånd till trappklättrare men då måste sökande kunna uppvisa dokument som styrker att ansökan om bostadsanpassning har gjorts. Undantag kan ges vid särskilda skäl. Beslut ska finnas för specialfordon.
- Beslut om trappklättring krävs inte om behovet föreligger vid besöksadressen.

- Som särskilda behov räknas inte sådana individanpassade behov som att resor endast ska utföras av ett särskilt bolag eller av en bestämd förare. Dessa resor utförs inte inom ramen för färdtjänst.
- Tillstånd till ensamåkning på grund av utåtagerande beteende ska alltid förenas med villkor om medföljande ledsagare. Tillståndet ska även förenas med särskild placering i fordonets baksäte på platsen bakom passagerarsätet.

Behov av individuella anpassningar av färdtjänstresan ska vid anmodan styrkas av utlåtande från sakkunnig person.

1.11 Resor till annan kommun, i andra kommuner eller mellan andra kommuner

”Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun. En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner (3 § lag (1997:736) om färdtjänst).

Resor utanför Uppsala kommun kan till viss del ske utan särskild prövning, såsom resor till och från Arlanda flygplats samt resor till och från Knivsta kommun.

1.12 Utökat färdtjänsttillstånd

Efter individuell prövning kan även andra resor, som är av väsentlig betydelse för den enskilde, beviljas till angränsande kommun. Skäl för sådana resor kan till exempel vara:

- Arbete eller högskolestudier

Resor till icke angränsande kommun beviljas:

- För resor till och från arbete eller högskolestudier om de ligger inom tio mils radie från centrala Uppsala.

Vid pendlingsresor till arbete/studier i annan kommun utreds resenärens möjlighet att använda de allmänna kommunikationerna på del av sträckan.

1.13 Annan kommun-biljetter

Resenär har rätt att beställa 20 engångsbiljetter per år för färdtjänstresor i annan kommun.

Dessa biljetter gäller:

- för resa inom den kommunen eller
- för resa mellan olika kommuner med maximal ressträcka om 30 km.

Ansökningar om fler engångsbiljetter kan beviljas efter särskilda skäl.

1.14 Anslutningsresor

Resenär har rätt att beställa nödvändiga engångsbiljetter för att resa till och från station, hållplats eller flygplats i samband med resa med allmänna kommunikationer.

Dessa biljetter gäller:

- inom annan kommun eller
- mellan olika kommuner med maximal ressträcka om 30 km.

1.15 Avgifter

För resor med färdtjänst får tillståndsgivaren ta ut en avgift enligt grunder som bestäms enligt 11 § (10 § lag (1997:736) om färdtjänst).

Är en kommun tillståndsgivare, bestäms grunderna för avgifterna av kommunen /.../ (11 § lag (1997:736) om färdtjänst).

Avgifter regleras i särskild handling som beslutas av kommunfullmäktige.

1.16 Reducering av färdtjänstavgift

Reducering av avgift medges efter individuell prövning för resor till och från arbete och studier samt för resor till och från daglig verksamhet.

- Reducering av avgift beviljas för maximalt ett år i taget.
- Avgiften motsvarar kostnad för månadskort inom kollektivtrafiken i det aktuella reseområdet. Särskild reduktion gäller för resor till och från daglig verksamhet.

Vid arbete gäller:

Arbetet ska vara ett yrkesarbete, det vill säga en anställning eller ett eget företag ur vilket resenären hämtar sin lön.

- Resan till arbete/studier kan påbörjas eller avslutas på annan adress än bostadsadressen, om resan därmed blir kortare.
- Reducerad avgift gäller för två enkelresor per arbetsdag. Fler resor till reducerad avgift kan medges om resenären har delad arbetstid.
- Resan ska göras mellan hemmet och arbetsplatsens huvudkontor/adress. För resenär som har flera arbetsplatser kan alternativa arbetsplatsadresser medges.
- Resor mellan olika arbetsplatser betraktas som tjänsteresor och omfattas inte.

Vid studier gäller:

Studier ska ske inom skolform som ger rätt att erhålla studiemedel från CSN samt SFI-studier.

- Reducerad avgift gäller för två enkelresor per studiedag samt för studerande på universitet även för resor mellan institutioner under studiedagen.
- Om resorna till arbete eller studier på något annat sätt bekostas av det allmänna medges inte reduktion av färdtjänstavgift.

1.17 Återkallelse av tillstånd m.m.

En tillståndsgivare får återkalla ett tillstånd att anlita färdtjänst, om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de

föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten. Föreskrifter och villkor får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det 12 § lag (1997:736) om färdtjänst.

- Resa som uppenbart genomförts i strid mot gällande föreskrifter och villkor betraktas ej som färdtjänstresa. Om sådana resor genomförts faktureras färdtjänstresenären hela beloppet för resan.
- Vid upprepade och allvarliga överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten kan tillståndet återkallas.

2. Transportregler för färdtjänst

2.1 Allmänna villkor

Färdtjänsttillståndet är personligt och gäller för resa inom Uppsala kommun.

Tillståndet gäller även

- för resor med allmänna kommunikationer i form av buss eller motsvarande tillsammans med en ledsagare. Färdtjänstresenären betalar ordinarie avgift inom den allmänna kollektivtrafiken medan ledsagaren reser utan kostnad mot uppvisande av färdtjänstbevis. Detta gäller inom Uppsala län.
- för resor i andra kommuner, se regler för tillståndsgivning inom färdtjänst.

2.2 Avgifter

Egenavgift för resor med färdtjänst ska erläggas vid start av resa. För andra betalningsalternativ se Uppsala kommuns hemsida. Arbets- och studieresor betalas alltid via faktura.

För betalning av egenavgift vid resa i annan kommun faktureras resenären enligt Uppsala kommuns avgiftsregler.

2.3 Trafikutbud

- Färdtjänst kan användas hela dygnet.

2.4 Beställningsregler

- Resan ska beställas under trafikcentralens öppettider. För aktuella tider se Uppsala kommuns hemsida.
- Resan ska beställas i så god tid som möjligt, dock senast 30 minuter före avfärd för att önskad avresa ska kunna säkerställas.
- Tiden för resan kan förlängas med omvägstid, maximalt 20 minuter. Därefter kan resegaranti sökas.
- Vid bokning av resa ska resenären uppge vilka eventuella hjälpmedel/bagage som ska tas med på resan.
- Föreligger behov av bilbarnstol eller bilkudde ska det uppges.
- Hjälp till och från port ska meddelas vid beställning.
- En resa ska beställas från en adress till en annan. Det innebär att resan inte får gå via något annat resmål och sedan fortsätta. Uppehåll under resa får endast ske för att lämna och hämta barn på förskola.

2.5 Färdtjänstens servicenivå

Färdtjänstillståndet innebär alltid att resenären kan få följande service vid färdtjänstresa:

- Hjälp in i och ut ur fordon.
- Hjälp med hjälpmedel och bagage in i och ut ur fordonet.
- Bagage får medtas i den utsträckning som är normalt att ha med på buss, som till exempel tre matkassar eller två väskor. Detta uppges vid beställning av resan.
- Hjälp med säkerhetsbälte.

På resenärens begäran vid beställning ges även följande service:

- Hjälp till och från port (ledsagning, bagage och hjälpmedel).
- Trappklättring utförs endast på hemorten Uppsala kommun och ska bokas vid beställning av resan, vilket ska ske med god framförhållning, dock senast två timmar innan resa är aktuellt. Kommunen har rätt att både tidigare- och senarelägga resan med två timmar. Tiden kan dock inte alltid garanteras då antalet fordon med utbildade förare är begränsat. Beslut ska finnas för specialfordon.
- Beslut om trappklättring krävs inte om behovet föreligger vid besöksadressen.

Service ges inte av chauffören, förutom trappklättring, om ledsagare följer med på resan. Trappklättring kan ej genomföras om uppdraget inte kan utföras på ett säkert sätt för resenär och förare, till exempel smala trappuppgångar, spiraltrappa samt vissa trätrappor. Utomhustrappor ska vara fria från snö och is. Ersättning utgår ej vid eventuell skada på egendom vid trappklättrarutförande.

2.6 Ledsagare

- Behovsprövad ledsagning, se regler för tillståndsgivning för färdtjänst.
- Den ledsagare som följer med ska kunna fullgöra uppdraget och ge den service som behövs under resan.
- Ledsagaren får ha egna hjälpmedel men detta får inte leda till behov av större fordon.
- Det åvilar resenären att själv ordna med ledsagare när tillstånd till sådan är beviljad.
- Ledsagaren ska stiga på och av vid samma plats som färdtjänstresenären.
- Ledsagaren reser utan kostnad.

2.7 Medresenär

Färdtjänstberättigad får ta med en medresenär som betalar samma avgift som den färdtjänstberättigade. Den färdtjänstberättigade kan inte kräva ett större fordon än vad som är godkänt i tillståndet.

- Medresenären ska stiga på och av vid samma plats som färdtjänstresenären.
- Barn upp till 12 år reser utan kostnad i sällskap med betalande vuxen. Där kan fordonets kapacitet begränsa antalet beroende på utrymmet för eventuell bilbarnstol. Inget större fordon än vad beslutet innebär går att begära.
- Medresenären får ha egna hjälpmedel men detta får inte leda till behov av större fordon.

2.8 Övriga bestämmelser

- I färdtjänstfordonet finns tillgång till bälteskudde för barn. Om barnet har behov av bilbarnstol är resenären ansvarig för att meddela detta vid beställning av resan. Detta kan medföra en viss väntetid då stolen ska hämtas hos trafikföretaget om inte medhavd bilbarnstol används.
Avgift för tillhandahållande av bilbarnstol till medresenär tillkommer.
Föreligger behovet hos färdtjänstberättigad utgår ingen extra avgift.
Det går alltid bra att använda egen medhavd bilbarnstol.
- Ledarhund/servicehund får alltid tas med, detta ska meddelas vid beställning av resan. Det är den färdtjänstberättigades ansvar att hjälpa hunden in i och ut ur fordonet.
- Djur som medtages ska transporteras i väska, bur, korg avsedd för ändamålet under färd. Djur ska alltid placeras i bagageutrymmet. Detta medför egen bil vilket innebär en högre kostnad för resenären och ska meddelas vid beställning av resa.

3. Tillstånd till riksfärdtjänst

3.1 Inledning

Riksfärdtjänst är en ersättning för de extra kostnader som uppstår till följd av resenärens funktionsnedsättning vid resa mellan kommuner i Sverige. Ersättning för resor som måste ske på ett särskilt kostsamt sätt kan beviljas resenärer med stor och varaktig funktionsnedsättning.

Behov av riksfärdtjänst utreds enligt lag (1997:735) om riksfärdtjänst. Villkoren för tillståndsgivningen är till stor del styrd av lagstiftningen. Uppsala kommuns generella regler utgör därför endast ett komplement till lagen och förtydligar vissa områden samt anger lokala förutsättningar. Syftet är att uppnå kommunal likställighet och att ge stöd i handläggningen av ansökningar. Handläggningen regleras av Lag om riksfärdtjänst och Förvaltningslagen. Personalen lyder under bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen.

3.2 Regler för tillståndsgivning

”Riksfärdtjänst får anlitas av den som efter ansökan har fått tillstånd till det. Frågor om tillstånd prövas av kommunen där den sökande är folkbokförd eller, om kommunens uppgifter enligt denna lag överlåtits till trafikhuvudmannen i länet, av trafikhuvudmannen (tillståndsgivaren)” (4 § lag (1997:735) om riksfärdtjänst).

”En kommun skall på de villkor som anges i denna lag lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt” (1 § lag (1997:735) om riksfärdtjänst).

- Ansökan om riksfärdtjänst prövas av Gatu- och samhällsmiljönämnden i Uppsala kommun.
- Den som söker måste vara folkbokförd i Uppsala kommun för att utredning om riksfärdtjänst ska kunna inledas.

- Komplet ansökan ska inkomma senast fjorton dagar innan önskad avresa.
- I samband med storhelger ska ansökan inkomma minst en månad före avresa eller enligt uttalat datum på bland annat Uppsala kommuns hemsida, för att ansökan ska hinna behandlas i tid.
- För ansökningar om resor under julperioden gäller särskilda datum.

3.3 Funktionsnedsättningens varaktighet

- Funktionsnedsättningen ska ha en varaktighet som överstiger tolv månader.
- Funktionsnedsättningen och dess varaktighet ska vid första ansökan styrkas av ett läkarutlåtande eller annat likvärdigt sakkunnighetsutlåtande, till exempel ett medicinskt utlåtande.

3.4 Tillstånd till riksfärdtjänst

”Tillstånd ska meddelas om

- 1. resan till följd av den sökandes funktionshinder inte till normala reskostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare,***
 - 2. ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet,***
 - 3. resan görs inom Sverige från en kommun till en annan kommun,***
 - 4. resan görs med taxi, ett för ändamålet särskilt anpassat fordon eller med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare, och***
 - 5. resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.***
- Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder” (5 § lag (1997:735) om riksfärdtjänst).***

Om resan kan genomföras på egen hand med de allmänna kommunikationer som är normalt färdstätt på den sökta sträckan i kombination med kommunal färdtjänst till och från stationer/flygplatser bedöms inte resan vara särskilt kostsam. Riksfärdtjänst beviljas inte för en sådan resa (se även regler för resa med färdtjänst i annan kommun).

3.5 Barn

- Barn upp till 12 år kan beviljas riksfärdtjänst om barnet på grund av funktionsnedsättning inte kan göra sådana resor som jämnåriga normalt kan göra.

3.6 Antal resor

- Tillstånd till riksfärdtjänst meddelas i normalfallet för en resa i taget.
- Riksfärdtjänst kan meddelas för återkommande resor. till ett speciellt resmål eller inom ett speciellt område. Tillstånd till återkommande resor meddelas för högst ett år.

3.7 Ledsagare

”Om den som söker tillstånd till riksfärdtjänst behöver ledsagare under resan, skall tillståndet gälla även ledsagaren” (6 § lag (1997:735) om riksfärdtjänst).

- Ledsagare beviljas den resenär som behöver mer stöd under resan än vad trafikföretagets personal kan ge.

- Om resenären behöver stöd av fler ledsagare för att genomföra själva resan kan detta beviljas.
- Resenär som är beviljad personlig assistans med stöd av LSS eller socialförsäkringsbalken (2010:110) beviljas alltid ledsagare när riksfärdtjänstresa beviljas.
- Det åvilar resenären att själv ordna med ledsagare när tillstånd till sådan är beviljad
- Den ledsagare som följer med ska kunna fullgöra uppdraget och ge den service som behövs under resan.
- Ledsagaren får ha egna hjälpmedel men detta får inte leda till behov av större fordon.

3.8 Medresenär

- Medresenär är en person som reser med på samma sträcka som riksfärdtjänstresenären.
- Den som inte beviljas ledsagare har rätt att medföra en medresenär utan särskild prövning.
- Efter individuell prövning kan resenär medges rätt till flera medresenärer. Exempel på grund för detta kan vara om resenären har minderåriga barn eller om minderårig resenär har syskon eller föräldrar.
- Avgift för tillhandahållande av bilbarnstol till medresenär tillkommer. Det går alltid bra att använda egen medhavd bilbarnstol.
- Medresenären får ha egna hjälpmedel men detta får inte leda till behov av större fordon.
- Antalet medresenärer kan aldrig bli större än att sällskapet ryms i det anvisade fordonet.

3.9 Färdsätt

”Tillstånd till riksfärdtjänst får förenas med föreskrifter om färdsätt” (7 § lag (1997:735) om riksfärdtjänst).

Färdsätt omfattar både vilket färdmedel resan ska göras med och regler för samåkning.

- Huvudregeln är att det minst kostsamma färdsättet ska användas, vilket innebär att resa med allmänna kommunikationer ska vara första alternativ för resenär som kan nyttja dessa.
- Riksfärdtjänst beviljas i första hand för resa med tåg, buss, flyg eller båt med ledsagare.
- Resa med allmänna kommunikationer utan ledsagare beviljas om resan måste genomföras med ett dyrare färdsätt än det som vanligen används på sträckan.
- Anslutningsresor till och från stationer/flygplatser, vilka kan genomföras med kommunal färdtjänst, ingår inte i riksfärdtjänstresan.
- Tillstånd att resa med personbil eller specialfordon medges endast om resenärens funktionsnedsättning medför att de allmänna kommunikationerna inte kan användas.
- Resor med personbil och specialfordon ska samordnas. Undantag från samåkning medges endast om resenärens funktionsnedsättning medför att samåkning ej är möjlig. Detta ska styrkas med ett medicinskt utlåtande.

3.10 Avgifter

”Vid resa med riksfärdtjänst skall tillståndshavaren betala en avgift (egenavgift) som motsvarar normala reskostnader med allmänna färdmedel. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om dessa avgifter” (8 § lag (1997:735) om riksfärdtjänst).

- Regeringen meddelar föreskrifter om resenärens egenavgift via *Förordningen om egenavgift vid resor med riksfärdtjänst* (förordning 1997:782).
- Ledsagarens reskostnad ersätts enligt lag om riksfärdtjänst av kommunen. Ersättning lämnas även för reskostnad som uppstår när ledsagare utför resa utan resenären, till exempel ledsagares återresa när resenären lämnats eller resa för att hämta resenär. Den del av resan som ledsagare genomför utan resenär ska genomföras med billigaste färd sätt.
- Medresenär betalar den faktiska biljettkostnaden samt eventuell bokningsavgift vid resa med allmänna kommunikationer. Avgiften är baserad på hela resan inklusive anslutningsresor. Vid resa med personbil eller specialfordon betalar medresenär utifrån förordningens regler.
- Om kostnader uppkommer för transport av nödvändiga hjälpmedel, till exempel om en elrullstol måste transporteras separat med tåg eller dylikt samtidigt som resenären reser med flyg, ersätts dessa kostnader av kommunen.

4. Transportregler för riksfärdtjänst

4.1 Verkställighet av riksfärdtjänstbeslut

Beslut om riksfärdtjänst verkställs antingen genom att reskostnader som överstiger egenavgiften ersätts i efterskott eller genom att resan anordnas av Uppsala kommun och resenären debiteras egenavgiften. Uppsala kommun meddelar resenären om verkställighet inför restillfället.

4.2 Allmänna villkor

- Resor med allmänna kommunikationer ska genomföras på billigast möjliga avgångstid.
- Resor med personbil och specialfordon ska samordnas.
- Önskad avresetid kan förskjutas med maximalt fyra timmar.
- Uppehåll under resan medges ej, förutom kortare paus för mat och toalettbesök. Pauser för mat och toalettbesök görs i samförstånd med chauffören och gäller vid längre resor.
- Trappklättring utförs endast på hemadressen i Uppsala kommun. Föreligger behov av trappklättrare i annan kommun bokas och ersätts den av resenären.
- Resenär kan ha med sig två resväskor, hjälpmedel som behövs under resan samt förskrivna hjälpmedel. Detta får ej överskrida fordonets lastkapacitet.

4.3 Beställning av resa

- Information om beställning av resa lämnas vid beslutstillfället.
- Resenär som har beslut om riksfärdtjänstresor ska beställa sin resa hos Uppsala kommun, trafikcentralen vardagar kl. 9-16. Detta ska ske senast fyra dagar innan önskad avresedag.

- Vid beställning av riksfärdtjänstresa ska resenären uppge önskad avresetid/ankomsttid, vilka hjälpmedel som ska tas med på resan, hur många personer som ska resa (ledsagare, medresenär) samt lämna andra uppgifter som är viktiga för transportens utförande.
- Föreligger behov av bilbarnstol eller bilkudde ska det uppges.

4.4 Avbeställning av resa

- Avbokning av resa ska göras snarast möjligt, dock senast dagen innan resan.
- Vid akut sjukdom kan resan avbokas samma dag men alltid innan resan skulle ha påbörjats av entreprenören.
- Sen avbokning av resa på grund av sjukdom ska styrkas av ett läkarutlåtande. Om inte debiteras resenären egenavgiften.

4.5 Riksfärdtjänstens servicenivå

- Tillstånd till riksfärdtjänst med allmänna kommunikationer innebär att service ges i enlighet med respektive transportbolags service till resenärer med funktionsnedsättning.
- Tillstånd till riksfärdtjänst med personbil och specialfordon innebär alltid att resenären kan få följande service:
 - Hjälp in i och ut ur fordon.
 - Hjälp med hjälpmedel och bagage in i och ut ur fordon.
 - Hjälp med säkerhetsbälte.
- På resenärens begäran ges även hjälp till och från port (ledsagning, bagage och hjälpmedel) vid resa med personbil och specialfordon.
- Om tillståndet omfattar ledsagare ska det stöd och den hjälp som resenären behöver ombesörjas av medföljande ledsagare.

4.6 Medresenär

- Medresenär ska stiga på och av vid samma plats som riksfärdtjänstresenären.
- Den som inte beviljas ledsagare har rätt att medföra en medresenär utan särskild prövning.
- Medresenär betalar en avgift för resan som närmare preciseras under avsnitt avgifter.

4.7 Husdjur/ledarhund

- Vid resa med allmänna kommunikationer gäller respektive transportföretags regler för resa med djur.
- Djur som medtages ska transporteras i väska, bur, korg avsedd för ändamålet under färd. Djur ska alltid placeras i bagageutrymmet.
- Ledarhund/servicehund får alltid tas med på bilresa, detta ska meddelas vid beställning av resan. Det är den riksfärdtjänstberättigades ansvar att hjälpa hunden in i och ut ur fordonet.

